

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

27 maart 2002

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Jaarverslag 2000-2001

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer André Van Nieuwkerke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De Schepper, de heren André Moreau, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van Hauthem ;

de heren Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke,

mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys, Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Roland Van Goethem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Kris Van Dijck.

Zie :

42 (2001-2002)

– Nr. 1 : Jaarverslag

– Nr. 2 : Verslag namens de commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid had op donderdag 28 februari 2002 een gedachtewisseling met mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris over het Jaarverslag 2000-2001 van het Kinderrechtencommissariaat.

I. Toelichting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris

1. Inleiding

Mevrouw Ankie Vandekerckhove verklaart dat het Kinderrechtencommissariaat (KRC) vragende partij was om in een aantal relevante commissies van gedachten te wisselen over het jaarverslag omdat een bespreking in plenaire niet mogelijk is terwijl het jaarverslag daar wel wordt voorgesteld. Zij wil het vooral in de commissie onderwijs hebben over de adviezen die het Kinderrechtencommissariaat verstrekt heeft, en het ombudswerk inzake onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat is ook actief in het onderwijs zelf. Zo loopt er momenteel een campagne in het basisonderwijs inzake participatie, worden er vormingssessies verzorgd voor CLB-personeel en voor studenten van de lerarenopleiding. Zij gaan, waar mogelijk, in gesprek met leerlingen hetzij bij hen op school, hetzij tijdens bezoeken aan het Kinderrechtencommissariaat. Het Kinderrechtencommissariaat onderhoudt eveneens goede contacten met de Vlaamse Scholierenkoepel.

2. Adviezen

Mevrouw Vandekerckhove stelt dat het jaarverslag een overzicht biedt van de adviezen die inzake onderwijs over fundamentele thema's handelden. De adviezen handelden o.m. over gelijke kansen, reclame en sponsoring, eindtermen en kosteloosheid. Tijdens de voorbije jaren werd tevens, zowel aan het parlement als aan de minister, inzake participatierechten op school, de non-discriminatieverklaring in de praktijk en de noodzaak van een leerlingenstatuut geadviseerd.

A. Gelijkekansenbeleid en discriminatie

Het Kinderrechtencommissariaat vertrekt bij de beoordeling van een gelijkekansenbeleid steeds vanuit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Naast de fundamentele rechten in verband met onderwijs (art. 28 en 29), is op dit punt het verbod op discriminatie van groot belang (art. 2). Bovendien steunen zij zich bij de opmaak van adviezen inzake onderwijs op de stelling van prof. dr. E. Verhellen die inhoudt dat er rechten zijn *op* onderwijs, maar ook rechten *in* het onderwijs en rechten *door* het onderwijs. Deze stelling wordt trouwens door het departement Onderwijs eveneens gebezigd in de brochure 'Kinderrechten in het onderwijs'.

De verdragrechtelijke bepaling dat de toegang tot onderwijs aan geen minderjarige kan geweigerd worden en dat iedere minderjarige, ongeacht etnische of sociale achtergrond, werkelijk gelijke onderwijskansen moet krijgen, heeft in de onderwijscontext in Vlaanderen echter een specifieke historische. Alhoewel de vrijheid van onderwijs – zowel de vrijheid om onderwijs in te richten volgens een bepaalde ideologie of levensbeschouwing, alsook de vrijheid van keuze van onderwijs – een fundamenteel basisprincipe is, wil de Kinderrechtencommissaris erop wijzen dat de vrijheid om onderwijs in te richten en aan te bieden niet onbeperkt is. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind bevat immers minimumnormen die moeten worden nageleefd. Dit is zeker het geval wanneer daar ook overheidsmiddelen voor gebruikt worden zoals t.a.v. onderwijsinstellingen.

Zonder de autonomie van scholen te ondergraven, stelt het Kinderrechtencommissariaat nadrukkelijk dat de overheid dergelijke autonomie dus wel kan organiseren, maar dat ze daarbij hetzij de eigen verplichtingen, i.c. uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, daarbij moet mee-delegeren, hetzij daarover een toezicht moet behouden. Vrijheid van onderwijs heeft dus geen voorrang op de basisprincipes van het Kinderrechtenverdrag.

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden dat de visietekst van de minister over en het voorontwerp van decreet betreffende een gelijkekansenbeleid in het onderwijs, een aantal elementen bevat die zij inzake non-discriminatie hadden bepleit. In deze teksten wordt het recht op toegang tot het onderwijs decretaal vastgelegd, wordt een nieuwe de-

finiëring gegeven aan het begrip ‘doelgroepopleerling’ waarbij die losgekoppeld wordt van de etnische achtergrond van een leerling, wordt de samenstelling van het plaatselijk overleg op een meer dwingende manier opgevolgd en wordt er een klachtenregeling ingevoerd.

In ieder geval zal er na indiening van het uiteindelijke ontwerp van decreet inzake het gelijkekansenbeleid nog een advies van het Kinderrechtencommissariaat volgen.

B. Mozaïekdecreet

Naar aanleiding van het Mozaïekdecreet heeft het Kinderrechtencommissariaat twee adviezen ingediend : één m.b.t. reclame en sponsoring en één m.b.t. het principe van de kosteloosheid. Hierbij heeft het Kinderrechtencommissariaat moeten vaststellen dat er met deze adviezen geen rekening werd gehouden en dat andere beweegredenen de agenda gestuurd hebben. Het ontwerpdecreet werd in recordtempo en op de valreep voor het zomerreces goedgekeurd.

Mevrouw Vandekerckhove merkt op dat bij dit decreet een Kindeffectrapport (KER) ontbrak. Het is voor haar zeer verontrustend dat in een bevoegdheidsdomein dat zich uitgesproken richt op minderjarigen, onzorgvuldig met de KER-verplichting omgesprongen wordt. Zij stelt vast dat er hieromtrent heel wat misverstanden heersen. Zo lijken sommigen te denken dat er geen KER vereist is wanneer het om thema's gaat die het kind centraal stellen, zoals onderwijs. Niets is echter minder waar. Het is uitgerekend voor dergelijke thema's dat een KER wel dient uitgevoerd te worden. Hierbij is het precies de bedoeling om na te gaan of de belangen van minderjarigen wel op een juiste manier gediend worden en wat de effecten op minderjarigen zouden kunnen zijn. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat zowel de regering als het Vlaams Parlement die de verplichting zelf aan de regering heeft opgelegd, hierop beter zouden toezien.

In beide adviezen kwam tevens ‘de beleidsruimte’ aan bod die scholen hebben om via het schoolreglement een eigen regeling uit te werken over een aantal materies. Dit heeft weliswaar het voordeel van een transparant beleid naar potentiële schoolgebruikers, maar deze beleidsruimte mag onder dit motto niet onbegrensd worden.

Het Mozaïekdecreet omvatte een regeling voor reclame en sponsoring in scholen. Het Kinderrechtencommissariaat heeft hieromtrent een duidelijk

standpunt ingenomen dat uitgaat van het feit dat reclame en sponsoring per definitie ingaat tegen de pedagogische en onderwijskundige taken van een school. De school is uiteraard geen eiland, maar heeft als taak de leerlingen op te voeden tot kritische burgers waarbij reclame als leeronderwerp kan fungeren. Het toelaten van reclame op school is hiermee in tegenspraak.

Bovendien is het Kinderrechtencommissariaat van mening dat het risico bestaat dat de financiering van het onderwijs op termijn deels afgewenteld wordt terwijl de overheid in deze duidelijke verplichtingen heeft. Ook zouden bepaalde scholen meer aanbiedingen kunnen krijgen dan andere, waardoor een ongelijke verdeling van middelen en kansen kan ontstaan en de bestaande dualisering nog meer bevestigd wordt.

Een ander fundamenteel thema dat met het Mozaïekdecreet werd aangebracht was de kosteloosheid van onderwijs. Ondanks negatieve adviezen van het Kinderrechtencommissariaat en van de Raad van State, werd ook deze ‘vernieuwing’ zonder al te veel discussie doorgevoerd. Het standpunt van het Kinderrechtencommissariaat was ook hier duidelijk : de aanrekening van de kosten zijn een schending van Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Verdrag inzake de Economische, Sociale en Culturele Rechten.

Zij vonden het vreemd dat kosteloosheid van de toegang tot onderwijs zowel als die van het onderwijs als dusdanig, als een vernieuwend element werd aangebracht. Deze zaken liggen namelijk al lang vast in de vermelde verdragen. Het werd m.a.w. verkeerdelijk voorgesteld alsof het kosteloos beschikbaar zijn van onderwijs een nieuw element en een vooruitgang zou zijn.

Zeker voor het basisonderwijs valt dit decreet onder de minimumnorm die voormelde verdragen opgelegd hebben, zoals ook vastgesteld werd door de Raad van State. Deze voorzien nl. in de verplichting van de lidstaten om het basisonderwijs volledig kosteloos te houden zowel op het vlak van de toegang als wat betreft de beschikbaarheid.

Voor wat betreft het secundair onderwijs was de goedkeuring van dit decreet evenmin evident vermits daarop een stand-still bepaling van toepassing is. Dit houdt in dat nieuwe regelgeving geen nieuwe kostenlast mag invoeren, maar dat integendeel geleidelijk moet gestreefd worden naar volledige kosteloosheid. Door een mogelijkheid in te voeren om kosten van secundair onderwijs ten laste te leggen van de ouders, wordt ook hier de norm over-

treden. Zeker gezien niet voorzien werd in een beperking van de kosten in het kader van wat vereist wordt door de eindtermen.

Het was voor het Kinderrechtencommissariaat dan ook bedroevend te moeten vaststellen dat over dergelijke fundamentele ingreep amper gedebatteerd werd, ondanks de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat en van de Raad van State.

De verrassing was voor hen dan ook groot toen in december 2001 dan toch een voorstel van resolutie omtrent de kosteloosheid in het basisonderwijs werd ingediend, zonder evenwel te verwijzen naar het advies van het Kinderrechtencommissariaat (*Parl. St.*, VI. P. 2001-2002, nr. 942/1-3).

C. Eindtermen van de tweede en de derde graad van het gewoon secundair onderwijs

Mevrouw Vandekerckhove vervolgt dat het Kinderrechtencommissariaat het als een gemiste kans beschouwt dat het mensenrechtenonderwijs geen nadrukkelijker plaats toegewezen kreeg. Kennis van rechten is een basisvoorwaarde voor de toepassing en uitoefening ervan. Dit, gecombineerd met de informatie-opdracht die het onderwijs heeft, zoals bepaald in artikel 29 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en met de meer algemene informatieplicht van de overheid als dusdanig, bepaald in artikel 42 van hetzelfde verdrag, heeft tot hun spijt niet geleid tot een expliciete plaats voor mensenrechteneducatie in de eindtermen. Veeleer zit dit nu verscholen onder de ruime, vaag omschreven vakoverschrijdende eindterm 'burgerzin'. Het is m.a.w. enkel een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis.

D. Leerlingenparticipatie

Het Kinderrechtencommissariaat heeft reeds tijdens de vorige legislatuur over de leerlingenparticipatie een advies ingediend omtrent het decreet leerlingenraden. Dit vormt een permanent gegeven. Participatie op school valt altijd aan te moedigen, maar zij meent dat moet nagedacht worden over de methodieken, de vormen en de voorwaarden. Deze elementen kwamen niet aan bod in het decreet.

Bovendien bleek dat het decreet niet voorziet in een verplichting m.b.t. het geven van informatie over leerlingenraden, dat er geen decretale garanties over bevoegdheden en thema's zijn voorzien, noch een motivering is vereist bij niet-opvolging van het advies van een leerlingenraad.

Uit een VSK-onderzoek blijkt inmiddels dat het lege-does-syndroom nog al te vaak voorkomt bij leerlingenraden en dat het model van de raad zeker niet zaligmakend is. Ook uit de campagne die het Kinderrechtencommissariaat momenteel lopen heeft in 30 basisscholen, blijkt dat participatie in de praktijk onder veel meer gedaantes kan voorkomen.

E. Blijvende aandachtspunten

Voor het Kinderrechtencommissariaat vormen de volgende thema's blijvende aandachtspunten :

- volwaardig leerlingenstatuut, rechten en plichten ;
- uitwerking van een concreet gelijkekansenbeleid ;
- inclusief onderwijs ;
- evaluatie van de inhoud en de functie van huistaken ;
- principe van kosteloosheid van het onderwijs.

3. Ombudswerk

In de periode van 1 oktober 2000 tot 30 september 2001 ontving het Kinderrechtencommissariaat 1.056 meldingen. Gezien de ruime decretale opdracht van het Kinderrechtencommissariaat gaat het hierbij niet enkel om klachten (29 percent) maar zeker ook om infovragen (62 percent) en suggesties (3 percent).

Opvallende vaststellingen vorig werkjaar waren enerzijds de procentuele toename van minderjarige melders (40 percent) en anderzijds de merkbare stijging van meldingen inzake onderwijsthema's. Het feit dat steeds meer minderjarigen de weg vinden naar het Kinderrechtencommissariaat wijst erop dat het Kinderrechtencommissariaat bij de minderjarige burger waarvoor de instelling werd opgericht, meer en meer bekend wordt.

'Onderwijs' als thema is het voorbije werkjaar merkbaar toegenomen en ging van 7,3 percent van de meldingen in 1999-2000 naar 15,5 percent of 150 meldingen. De meldingen zijn ook hier divers van aard en gaan zowel over de inhoud als over de organisatie van het onderwijs.

Het gaat hier o.m. over meldingen omtrent pestgedrag waarbij het opvalt dat het vooral gaat om pestgedrag vanwege leerkrachten. Dit zijn uitzon-

deringen, maar vormen niettegenstaande dit een belangrijk signaal. Het feit dat een leerling het aandurft zijn leerkracht a.h.w. aan te klagen bij het Kinderrechtencommissariaat, duidt op de ernst van de feiten. Bovendien gaat het meestal om langdurig pestgedrag, waarbij zowel ouders als leerlingen het gevoel hebben dat zij nergens meer terecht kunnen. Bovendien is het duidelijk dat heel veel pestgedrag niet gemeld wordt.

Andere meldingen gaan over het schoolreglement en de – (in)consequente – toepassing ervan. In bepaalde gevallen volgen de scholen het eigen reglement niet, uit andere klachten blijkt dat leerlingen gesanctioneerd worden waarbij de vraag gesteld wordt of de sanctie wel in verhouding staat met het gepleegde feit.

Vragen over de betwisting van onderwijsresultaten tonen duidelijk aan dat ouders (en de leerling) weinig op de hoogte zijn van de beroepsmogelijkheden terzake.

Andere klachten gaan over de weigering van inschrijving en de manier waarop de BEOBEMI daarmee omgaat, nl. enkel met praktische oplossingen, zonder het probleem zelf aan te pakken. Ook over het inclusief onderwijs bereiken het Kinderrechtencommissariaat klachten. Het gaat hier vooral over het feit dat kinderen naar het BuO worden gestuurd, met lange afstanden tot gevolg, terwijl het kind met broer of zus om de hoek regulier – inclusief – onderwijs zou kunnen volgen.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Gilbert Vanleenhove*, voorzitter, uit namens de Commissie zijn waardering voor de degelijke werking van het Kinderrechtencommissariaat dat uit het jaarverslag blijkt.

Het verwondert hem dat mevrouw Vandekerckhove stelde dat er in de Commissie een gebrek aan discussie zou zijn geweest over de kosteloosheid van het onderwijs. De heer Vanleenhove wil dit weerleggen en verwijst naar de commissiewerkzaamheden waarin dit thema herhaaldelijk aan bod is gekomen. Ook voor wat de Kindeffectrapportage betreft, repliceert hij dat dit thema wel degelijk aan bod is gekomen in de Commissie.

De heer *Dirk De Cock* verwijst naar het onderzoek dat aantoonde dat de meeste leerlingenraden lege dozen zouden zijn. Zij zouden niet beschikken over de nodige middelen, noch over echte inspraak beschikken. Hij vraagt of het hier gaat om exacte cij-

fers, dan wel over een aanvoelen. Is het pleidooi voor leerlingenparticipatie niet alleen een pleidooi voor meer middelen, maar ook een doel op zich? Hoe kan de inspraak van de leerlingen daadwerkelijk worden omgezet in de werking van een school?

Een tweede vraagstelling van de heer De Cock betreft het pestgedrag van leerkrachten. In welke mate is het Kinderrechtencommissariaat bekend met dit gedrag? In welke mate uit zich dit pestgedrag?

De heer *Frans Ramon* stelt dat volgens het jaarverslag het aantal meldingen van kinderen, in tegenstelling tot die van de volwassenen, sterk is gestegen. Welke gevolgen heeft dit concreet voor de werking van het secretariaat op het vlak van communicatie, discretie, enz.?

Een tweede vraag betreft de Kindeffectrapportage. Het Vlaams Parlement heeft inderdaad niet de reflex om daarop toe te zien. De heer Ramon wijst er echter op dat de parlementsleden bij de behandeling en de opmaak van de regelgeving steeds uitgaan van het belang van het kind.

Tot slot vindt hij het vreemd dat men stelt dat er geen rekening wordt gehouden met de adviezen. Daarmee zou men de indruk kunnen krijgen dat de Commissie zich niet over die thema's zou buigen. Hij vraagt daarom wat men moet verstaan onder 'geen rekening houden met'.

De heer *Gilbert Van Baelen* verwijst naar de inleiding van mevrouw Vandekerckhove waar deze stelde dat autonome onderwijsinstellingen rekening moeten houden met het Kinderrechtenverdrag. Betekent dit dat vrije onderwijsverstrekkers weliswaar een aantal rechten, maar ook een aantal plichten hebben die boven de vrijheid van onderwijs en dus ook de vrijheid van het pedagogisch project staan? Eenzelfde opmerking valt te noteren inzake het gelijkekansenbeleid: het recht op toegang is prioritair op weigering. Houdt dit in dat de inschrijvingsplicht primeert op het pedagogisch project?

De heer *Luc Martens* reageert dat een positief antwoord op de vragen van de heer Van Baelen voor bvb. een Joodse of Protestantse school ertoe zou kunnen leiden dat een leerling met een profiel dat haaks staat op het pedagogisch project van deze scholen, toch zijn inschrijving zou kunnen afdwingen. Het recht op degelijk onderwijs zou in die zin zo ver kunnen reiken dat men in het pedagogisch project van een school kan 'inbreken', ondanks het

feit dat er een ander onderwijsaanbod is. Hij wijst erop dat het in dit debat gaat om een korf aan rechten waarbij men zal moeten uitmaken welk recht voorrang heeft op de andere.

De heer *Gilbert Van Baelen* wil met een voorbeeld en vraag het debat ontdoen van het religieuze aspect. Kan een school met een uitgesproken marxistisch pedagogisch project waarin letterlijk vermeld staat dat de betrokken school zich uitsluitend richt naar kinderen uit sociaal-economisch kansarme gezinnen, kinderen uit sociaal-economisch hogere milieus weigeren ?

De heer *André Van Nieuwerkerke* vraagt hoeveel scholen het pedagogisch project misbruiken om kinderen te weigeren. Hoeveel pedagogische projecten worden er gehanteerd ? Hij vraagt zich af welke scholen het pedagogisch project daadwerkelijk bezigen.

Een tweede element betreft de adviesverstrekking van het Kinderrechtencommissariaat. Het zou volgens de spreker nuttig kunnen zijn indien het Kinderrechtencommissariaat ook advies zou verstrekken omtrent andere parlementaire initiatieven, zoals parlementaire vragen. Sommige van deze vragen staan immers haaks op het Kinderrechtenverdrag. In welke mate kan het parlement beroep doen op het Kinderrechtencommissariaat ? Wat is de afbakening ?

– *antwoord van mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris*

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt omtrent het debat over de kosteloosheid van het onderwijs dat het Kinderrechtencommissariaat zelf pas kennis kan nemen van een ontwerp of voorstel van decreet nadat het werd ingediend. Vermits er soms weinig tijd is tussen de indiening en de behandeling van een ontwerp of voorstel, beschikt het Kinderrechtencommissariaat niet steeds over voldoende tijd om tijdig een advies te formuleren. Dit was zeker het geval bij de indiening van het Mozaïekdecreet. Zij vindt het bovendien spijtig dat tijdens de bespreking van het thema kosteloosheid in het kader van het Mozaïekdecreet, op geen enkel moment gerefereerd werd naar het Kinderrechtenverdrag.

De adviesverstrekking ex ante kan dus niet altijd correct worden ingevuld, alhoewel het parlement dit nochtans als opdracht decretaal heeft vastgelegd. Het Kinderrechtencommissariaat volgt uiteraard ook bepaalde regelgeving ex post op. Een voorbeeld daarvan is het decreet betreffende de

leerlingenraden. Dit was een goed decreet, maar uit de praktijk bleken nadien de tekortkomingen. Als het om kinderrechten gaat, voldoet immers niet alleen wetgeving, maar moet de regelgeving ook in de praktijk op de juiste manier worden uitgevoerd. Dat blijkt op dit vlak niet altijd het geval te zijn.

Omtrent de Kindeffectrapporten antwoordt zij dat de Vlaams minister bevoegd voor de coördinatie van de Kinderrechten, i.c. mevrouw Mieke Vogels, vrij recent beslist heeft dat een KER moet worden opgesteld voor elk beleidsdomein. Het beleidsdomein onderwijs werd echter reeds initieel ingeschreven in deze regelgeving. Niets belet bovendien een minister om een KER te vragen, ook als dit niet decretaal verplicht is. Zij onderstreept dat het een misvatting is te denken dat vermits onderwijs over minderjarigen gaat, de rechten van deze minderjarigen in orde zouden zijn. Het is van enorm belang na te gaan of de rechten van de minderjarigen juist in die sectoren waar hun belang centraal staat, worden nageleefd en op de juiste manier worden behartigd. Het volstaat m.a.w. niet om te stellen dat onderwijs sowieso de belangen van minderjarigen raakt.

M.b.t. de leerlingenraden en de zgn. lege dozen, verduidelijkt zij dat de Vlaamse Scholierenkoepel, VSK, een onderzoek heeft gedaan naar de invulling van deze decretaal geregelde vorm van participatie. Daaruit bleek dat ongeveer 80 percent van de secundaire scholen een leerlingenraad had, maar dat slechts een kwart daarvan ook effectief inspraak hadden in het beleid van de school. Ook bleek dat men niet altijd kon beschikken over de nodige middelen, zoals een vergaderlokaal of de mogelijkheid om kopies te nemen, enz. Zo zijn er ook leerlingenraden die bijvoorbeeld tijdens de middagpauze niet in de lokalen van de school mogen vergaderen.

Het Kinderrechtencommissariaat stelt samen met het VSK vast dat leerlingenraden niet het enige zaligmakende model is voor een effectieve leerlingenparticipatie. Het is weliswaar het meest geformaliseerde systeem, maar men kan niet met leerlingenraden alleen tot een daadwerkelijke leerlingenparticipatie komen. Het gaat immers om slechts een deel van de leerlingen, niet iedereen is in dit soort werking geïnteresseerd, enz. Zeker in het basisonderwijs moeten er andere methodieken van in- en uitspraak worden ingezet. De campagne van het Kinderrechtencommissariaat hierover in het basisonderwijs was een groot succes. Zij is van mening dat de regelgeving over leerlingenparticipatie niet in detail kan bepalen welk model waar kan

worden opgelegd. Regelgeving moet er enkel voor zorgen dat aan de basisvoorwaarden voor leerlingenparticipatie wordt voldaan, zodat de directies en de leerlingen zich daarop kunnen beroepen om het voor hun school meest geëigende model toe te passen.

Over de klachten omtrent pesten op school antwoordt mevrouw Vandekerckhove dat het hier gaat om ongeveer 20 klachten, wat niet veel is, maar dat het er 20 teveel zijn. Zij is ervan overtuigd dat niet alle klachten over pestgedrag bij het Kinderrechtencommissariaat terecht komen vermits dat in het "verre" Brussel zit. Dergelijke klachten komen meestal terecht waar men hen ook het best kan verder helpen, nl. bij de CLB's, de vertrouwensleerkracht of de Kinder- en Jongerentelefoon. Het Kinderrechtencommissariaat heeft ook niet de middelen of instrumenten om iets te ondernemen. Men kan enkel doorverwijzen of bemiddelend optreden met de school. Uit deze laatste contacten blijkt evenwel dat vast benoemde leerkrachten onaantastbaar zijn, ook al geeft de directie 'off the record' toe dat er iets aan de hand is.

Voor wat de stijging van het aantal klachten van minderjarigen betreft, verduidelijkt de spreker dat de werkwijze in die gevallen wordt aangepast. Discretie en communicatie worden niet alleen in deze gevallen, maar altijd als belangrijk beschouwd. Het Kinderrechtencommissariaat heeft zeker geen uitgesproken ambtelijke stijl in de benadering van de personen die met hen contact opnemen. Het is evident dat de benadering van een minderjarige anders gebeurt dan t.a.v. een volwassene.

Met haar uitspraak dat er geen rekening wordt gehouden met de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat, bedoelt zij dat bepaalde overwegingen die door hen worden aangereikt, niet in de discussie worden meegenomen. Als voorbeeld verwijst zij naar het debat in de commissie over reclame op school. Reclame op school moet haar inziens in overeenstemming worden gebracht met de doelstelling van onderwijs om jongeren op te voeden tot kritische volwassen burgers. Reclame is een communicatiemiddel dat in dit kader zeker niet duidend of verhelderend werkt, maar integendeel per definitie persuasief van aard is. Het is vervolgens de vraag hoe de voorwaarde dat het moet passen in de pedagogische onderwijsdoelstellingen, kan worden gerealiseerd. Dergelijke opmerkingen werden wel vermeld in hun advies, maar werden niet meegenomen in het debat daaromtrent. De school is geen eiland, maar de overheid heeft terzake een zorgvuldigheidsplicht te vervullen.

De stelling inzake de vrijheid van onderwijs dat ook de vrij gesubsidieerde onderwijsinstellingen onder het Kinderrechtenverdrag vallen, komt niet enkel van haarzelf, maar wordt ook door anderen onderschreven. Dit onderwerp vormt bovendien een thema van het Comité van de Rechten van het Kind dat op het eind van het jaar in Genève plaatsvindt. Vanuit dit Comité wordt herhaaldelijk aan de lidstaten gemeld dat wanneer overheidstaken overgelaten worden aan de privésector of aan instellingen die daartoe door de overheid gefinancierd worden, dit niet betekent dat de verplichtingen van het Kinderrechtenverdrag niet meer zouden gelden. Dit geldt zeker voor de vier basisprincipes van het verdrag.

Ingaand op de problematiek van de pedagogische projecten, stelt zij dat wanneer men hierin zou opnemen dat elk kind elke dag een fikse rammeling zal krijgen, dit niet kan, en zeker niet wanneer men gebruik maakt van overheidsmiddelen. Bepaalde principes kan men niet zomaar opzij schuiven. Pedagogische projecten blijven ook een abstract begrip en zijn niet echt kenbaar, tenzij men zijn kind inschrijft in een school. Als men duidelijk zou stellen dat elk pedagogisch project de minimumvoorwaarden van het verdrag minstens moet naleven, zouden heel wat praktische problemen kunnen vermeden worden. Daarboven kan men inschrijven dat men bijvoorbeeld zich richt tot een bepaalde religieuze doelgroep. Volgens de spreker zal iemand met een andere overtuiging zijn kind dan niet naar een dergelijke school sturen. Welke elementen al dan niet deel kunnen uitmaken van de ruimte boven de minimumvoorwaarden, is onderwerp van een politiek debat.

Op de vraag naar de afbakening van waar men het Kinderrechtencommissariaat om advies kan voor vragen, antwoordt mevrouw Vandekerckhove dat men hen in principe over alle mogelijke domeinen vragen kan stellen. Niets belet dat ook de minister die moet antwoorden op de parlementaire vragen, het Kinderrechtencommissariaat om advies zou vragen.

De verslaggever,

André
VAN NIEUWKERKE

De voorzitter,

Gilbert
VANLEENHOVE